

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ
зі стандартів державної мови

**ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ
ЗА ПІДСУМКАМИ 2022 РОКУ**

Шановні співгромадяни! Маю за честь представити вам Звіт про результати діяльності Національної комісії зі стандартів державної мови за 2022 рік, який був звитяжним і героїчним для українського народу, вимагав від усіх надзвичайних зусиль і сміливих рішень.

Упродовж 2022 року діяльність Комісії була спрямована на виконання завдань, поставлених Українською державою, серед яких на сьогодні найбільш актуальні – іспити на визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків, та визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які мають намір набутися громадянство України.

У всі часи функціонування української мови в Україні було питанням не тільки мовознавчим. Збройна агресія проти суверенної України ще більше оприявила силу мови та її роль як визначального чинника консолідації української нації. Високий рівень володіння державною мовою – це вимога Української держави до осіб, які мають повноваження й обов'язок говорити від її імені на всіх щаблях влади. Держава – це народ, який є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні, саме тому український народ вимагає від посадовців володіти державною мовою й застосовувати її під час виконання службових обов'язків. Це стосується й осіб, які мають намір набутися громадянство України. Нові члени спільноти входять в українське соціокультурне середовище саме через знання й застосування державної мови, яка відповідно до частини 8 статті 1 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» є мовою «міжетнічного спілкування, є гарантією захисту прав людини для кожного українського громадянина незалежно від його етнічного походження, а також є фактором єдності і національної безпеки України».

Дякую кваліфікованій команді Комісії та уповноваженим установам – закладам вищої освіти, які забезпечують іспити на рівень володіння державною мовою, за професійно виконану роботу зі збереження та розвитку української мови.

До нових звершень! Разом до Перемоги!

Володимир Мозгунов

ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ ЗІ СТАНДАРТІВ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ

Національна комісія зі стандартів державної мови (далі – Комісія) є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого спрямовує та координує Кабінет Міністрів України через міністра, який очолює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Завданням Комісії є збереження та розвиток державної мови через встановлення стандартів державної мови і методів перевіряння рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства чи зайняття визначених законами посад.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань:

1) напрацьовує з урахуванням пропозицій і висновків Інституту української мови Національної академії наук України, інших наукових та освітніх установ і затверджує стандарти державної мови, зокрема:

- а) правопис української мови та зміни до нього;
- б) українську термінологію;
- в) стандарти транскрибування й транслітерації;

2) затверджує вимоги до рівнів володіння державною мовою для набуття громадянства України;

3) затверджує вимоги до рівнів володіння державною мовою;

4) затверджує порядок перевірки рівня володіння державною мовою;

5) затверджує форму державного сертифіката;

6) подає в установленому законом порядку пропозиції Кабінету Міністрів України про внесення змін до законодавства, пов'язані із забезпеченням стандартів державної мови;

7) затверджує завдання для проведення іспиту на рівень володіння державною мовою;

8) організовує іспити для визначення рівня володіння державною мовою та призначає спеціально уповноважені державною установи (організації), які проводять іспити.

9) видає державні сертифікати.

10) веде Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою та є його адміністратором.

11) розробляє та подає в установленому законом порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт Порядку проведення іспитів з метою перевірки рівня володіння державною мовою.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ КОМІСІЇ

1. Засідання Комісії

Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», ухваленого Верховною Радою України 25 квітня 2019 року, Комісія працює у формі засідань.

Упродовж 2022 року відбулось 129 засідань, на яких ухвалено 819 нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів. Порядок проведення засідань Комісії визначає Регламент, затверджений рішенням Комісії від 26 жовтня 2022 року № 337.

2. Організація й проведення іспитів на рівень володіння державною мовою

Основна роль Комісії – виконання завдань, поставлених перед нею Українською державою, серед яких на сьогодні одним із найбільш актуальних є визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків, і визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які мають намір набути громадянство України.

Норми Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» визначають необхідність складення іспиту на рівень володіння державною мовою для виконання службових обов'язків, а також набуття громадянства.

2.1. Іспити на рівень володіння державною мовою в цифрах

Упродовж 2022 року Комісія забезпечувала організацію й проведення іспитів на рівень володіння державною мовою. Після перерви, пов'язаної з початком бойових дій в Україні, уже 27 квітня 2022 року Комісії вдалося відновити іспитовий процес. Іспити, як і зазвичай, проводили з використанням інформаційно-комунікаційних систем Комісії: оформлення заявки на складення іспитів, доступ до реєстру державних сертифікатів, замовлення витягу з реєстру державних сертифікатів доступні в режимі онлайн-сервісу, зрозумілі й зручні для використання.

За результатами складених іспитів у 2022 році видано 62578 державних сертифікатів особам, які мають засвідчувати рівень володіння державною мовою для виконання службових обов'язків, серед яких: 14807 сертифікатів рівня вільного володіння другого ступеня, 40079 – рівня вільного володіння першого ступеня, 5539 – середнього

рівня другого ступеня, 1654 – середнього рівня першого ступеня, 390 – початкового рівня другого ступеня, 109 – початкового рівня першого ступеня. Більше 54 тисяч державних службовців, представників силових відомств і посадових осіб в органах місцевого самоврядування підтвердили рівень вільного володіння державною мовою, що складає майже 87% від загальної кількості осіб, що склали іспит. Кількість претендентів, які не склали іспит, не перевищує 0,1%.

Протягом 2022 року Комісія також забезпечувала організацію та проведення іспиту для іноземців, які виявили бажання набути українське громадянство. За минулий рік 745 осіб отримали державні сертифікати про рівень володіння державною мовою, що є достатнім для набуття громадянства.

Об'єктивність іспиту на рівень володіння державною мовою забезпечена завчасною публікацією інформації про програми, строки та порядок проведення іспитів, дотриманням єдиних вимог до процедури його проведення, підбором завдань, незалежністю екзаменаторів, єдиними критеріями оцінювання. Такий підхід забезпечує гнучкість процедури іспиту та рівний доступ усіх громадян, а також осіб, які мають намір набути громадянство України.

2.2. Координація роботи екзаменаторів й інструкторів

У січні та лютому 2022 року організацію та технічний супровід іспитів здійснювали 218 інструкторів, які надавали кваліфіковану допомогу претендентам на іспитових майданчиках. Оперативну перевірку й

достовірне оцінювання виконаних учасниками іспитових робіт забезпечували 278 екзаменаторів. Після введення в Україні воєнного стану іспити супроводжували 135 інструкторів і 88 екзаменаторів, оскільки скоротилась кількість іспитових сесій і мережа уповноважених установ.

Співробітники Комісії координували, контролювали діяльність екзаменаторів й інструкторів; забезпечували роз'яснювальну роботу щодо організації та проведення іспитів на рівень володіння державною мовою; проводили навчальні тренінги для підготовки екзаменаторів із числа осіб, рекомендованих на роль екзаменатора від уповноважених установ, готували інструкторів до виконання своїх функціональних обов'язків на іспитових майданчиках.

Для визначення правових підстав і можливих способів підготовки екзаменаторів було розпрацьовано й затверджено Порядок взаємодії з науковими та освітніми установами щодо підготовки екзаменаторів Національної комісії зі стандартів державної мови. Також було внесено й затверджено зміни до Положення про іспитові комісії.

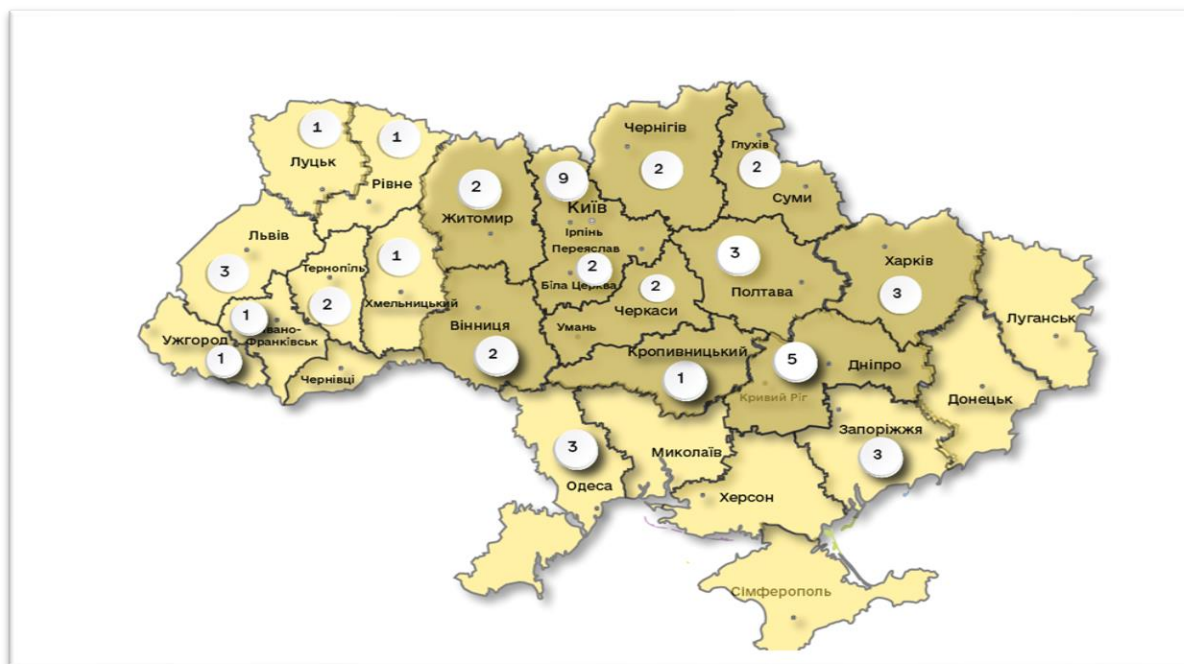
2.3. Взаємодія з уповноваженими установами (організаціями), які проводять іспити на рівень володіння державної мови

Повноваження з проведення іспиту на рівень володіння державною мовою та з перевірки й оцінювання результатів іспиту делеговані Комісією спеціально уповноваженим установам (організаціям) – закладам вищої освіти. Повномасштабна війна проти України змінила

географію проведення іспитів. На кінець року іспитові сесії відбувались у 49 із 84 спеціально уповноважених установ (організацій).

Для обговорення робочих питань й узгодження спільної діяльності проведено робочі наради й зустрічі з представниками уповноважених установ.

Кількість уповноважених установ, що відновили роботу станом на кінець 2022 року

Наприкінці 2022 року в Комісії сформовано робочу групу, яка створила нову модель (концепцію) організації та проведення іспитів для визначення рівня володіння державною мовою. Підготовлено Дорожню карту щодо зміни чинної моделі організації та проведення іспитів на рівень володіння державною мовою (затверджено рішенням Комісії від 26 жовтня 2022 року № 338) та проєкт нової моделі організації та проведення іспитів на рівень володіння державною мовою на базі уповноважених установ.

2.4. Функціонування Банку завдань для проведення іспитів на рівень володіння державною мовою

Упродовж 2022 року розпрацьовано й затверджено документи, які регулюють функціонування банку завдань, регламентують роботу з тестовими завданнями для іспитів на визначення рівня володіння державною мовою, зокрема: Положення про Банк завдань (затверджено рішенням Комісії від 27 жовтня 2022 року № 342); Специфікація іспитової роботи на рівень володіння державною мовою для осіб, які мають намір

набути громадянство України (затверджено рішенням Комісії від 25 жовтня 2022 року № 328); Специфікація іспитової роботи на рівень володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків (затверджено рішенням Комісії від 25 жовтня 2022 року № 329); Інструкція для авторів і рецензентів завдань іспиту на рівень володіння державною мовою для осіб, які мають намір набути громадянство України (затверджено рішенням Комісії від 25 жовтня 2022 року № 326); Інструкція для авторів і рецензентів завдань іспиту на рівень володіння державною мовою для осіб, які мають намір набути громадянство України (затверджено рішенням Комісії від 25 жовтня 2022 року № 327).

У функціонуванні банку тестових завдань відбулися якісні й кількісні зміни: упроваджено систематизацію й статистичний аналіз завдань, укладено тематичні класифікатори. Члени Комісії розробили й адаптували 480 завдань для проведення іспитів на рівень володіння державною мовою для громадян України та осіб, які мають намір набути громадянство України. Також Комісія забезпечила рецензування й затвердження 383 завдань для проведення іспитів на рівень володіння державною мовою для громадян України та осіб, які мають намір набути громадянство України (97 завдань потребують проходження процедури рецензування й затвердження).

2.5. Створення сприятливих умов для забезпечення прав та можливостей для осіб з особливими потребами

За останнє десятиріччя соціальна політика багатьох європейських країн щодо осіб з інвалідністю зазнала суттєвих змін. Ставлення до цієї соціальної групи людей, як до пацієнтів, якими необхідно лише опікуватися, і які не можуть долучатися до активного суспільного життя, змінилося на ставлення до них, як до повноправних членів суспільства, що мають рівні права з іншими громадянами країни.

Зміна акцентів у трактуванні концепції інвалідності призводить до необхідності забезпечення комплексного підходу у створенні умов, які сприятимуть реалізації прав осіб із порушенням зору, слуху, мовлення та інших категорій осіб з особливими потребами на рівні з іншими громадянами країни. Для цього потрібно долати наявні бар'єри невлаштованого соціуму, удосконалювати законодавчі документи, змінювати ставлення суспільства до проблеми інвалідності.

З метою визнання рівності прав людей з інвалідністю на повноцінне життя в суспільстві Комісія, керуючись ст. 48 п. 6. Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», як державний орган влади зобов'язана забезпечити таким особам спеціальні умови для складення іспиту на рівень володіння державною мовою.

У межах своїх повноважень Комісія розробила та затвердила нормативно-правові документи, що стосуються цього питання, зокрема: Модель забезпечення особливих вимог для складання іспитів на рівень володіння державною мовою особами з порушенням зору, слуху, мовлення та іншими категоріями осіб з особливими потребами (затверджено рішенням Комісії від 25 жовтня 2022 року № 330) та Дорожню карту щодо забезпечення права громадян з обмеженими можливостями на визначення рівня володіння державною мовою (затверджено рішенням Комісії від 25 жовтня 2022 року № 331), що надасть можливість підвищити якість проведення іспиту на рівень володіння державною мовою та створити необхідні умови для забезпечення рівних прав громадян.

Також підготовлено та подано на юридичну експертизу проєкт Положення про забезпечення спеціальних умов для складення іспиту на рівень володіння державною мовою претендентами – особами з інвалідністю, що визначає організаційно-методичні засади забезпечення спеціальних умов під час складення іспиту на визначення рівня володіння державною мовою для претендентів – осіб з інвалідністю.

Отже, почавши з невеликих кроків, наближаємося до сучасного цивілізаційного рівня.

3. Напрацювання стандартів державної мови

Важливим завданням Комісії (відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної») є збереження та розвиток державної мови через установлення стандартів

державної мови. Це тривалий процес, який відбувається постійно. У 2022 році Комісія зосередила свої зусилля на розпрацюванні документів, які уможливають створення й затвердження стандартів державної мови. Основними суб'єктами у творенні стандартів будуть робочі групи фахівців, які працюватимуть над визначенням стандарту (чи то в галузі термінології, чи то у сфері правопису, чи то в царині відтворення іншомовних назв українською мовою). Після отримання пропозицій і висновків до проєкту певного стандарту від Інституту української мови Національної академії наук України, інших наукових та освітніх установ, дотримання всіх необхідних процедур Комісія затвердить стандарт і своїм рішенням ухвалить його застосування на всій території України.

Одним із кроків до вирішення цього вкрай важливого завдання є створення Колегії Національної комісії зі стандартів державної мови – консультативно-дорадчого органу, який утворений для підготовки рекомендацій щодо виконання Комісією своїх завдань, погодженого вирішення питань, що належать до її компетенції, колективного й вільного обговорення найважливіших напрямів її діяльності. Протягом звітного періоду затверджено Положення про колегію (рішення Комісії від 19 серпня 2022 року № 248), сформовано персональний склад колегії.

4. Робота з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Протягом звітного періоду проведено гендерний аудит Апарату Комісії, за результатами якого сформовано звіт із пропозиціями (рішення Комісії «Про проведення гендерного аудиту в Національній комісії зі стандартів державної мови» від 14 жовтня 2022 року № 316, рішення про схвалення звіту про гендерний аудит у Комісії – протокол засідання Комісії від 27 жовтня 2022 року № 104).

Упроваджено гендерний підхід під час розроблення нормативно-правових актів. Так, зокрема, у Регламенті Національної комісії зі стандартів державної мови, затвердженому рішенням Комісії від 26 жовтня 2022 року № 337, передбачено гендерно-правову експертизу проєктів нормативно-правових актів.

Проведено наради з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків для організації аналізу первинних документів з огляду на врахування принципів забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у Комісії (протокол робочої групи з гендерного аудиту в Комісії від 18 жовтня 2022 року № 1, протокол засідання Комісії від 27 жовтня 2022 року № 104).

5. Оприлюднення інформації про діяльність Комісії

5.1. Заходи

Із метою забезпечення відкритості й публічності діяльності Комісії, підвищення рівня довіри громадян, підтримки громадськістю діяльності Комісії у сфері напрацювання стандартів державної мови й методів перевіряння рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства чи зайняття визначених законами посад, розпрацьовано Комунікаційну програму, Календар заходів і публічної активності, План інформаційного наповнення сторінок «Національна комісія зі стандартів державної мови» у соціальних мережах (затверджено рішенням Комісії від 4 жовтня 2022 року № 305).

У межах реалізації Комунікаційної програми змінено структуру офіційного вебсайту Комісії, удоступнено інформацію на ньому; оновлено інформаційне наповнення сторінок офіційного вебсайту Комісії; запроваджено регулярне інформування про діяльність органу на вебсайті й офіційних сторінках у соціальних мережах; започатковано рубрику «Як це українською?», де Комісія пропонує українські відповідники словам іноземного походження; на регулярній основі запроваджено моніторинг громадської думки.

Комісія інформує громадськість про свою діяльність через канали зовнішньої комунікації: у засобах масової інформації, на офіційному вебсайті, офіційних сторінках Комісії на платформах Facebook і Telegram. За звітний період підготовлено та розміщено 1 анонс події, 80 новин (публікацій). Підготовлено й проведено 1 пресконференцію за участю Голови та членів Комісії «Іспити на рівень володіння державною мовою: здобутки та перспективи», яка відбулась 7 листопада 2022 року в агентстві «Укрінформ». 9 листопада 2022 року Голова Комісії Володимир Мозгунов узяв участь в інформаційному телемарафоні «Суспільне. Спротив».

5.2. Статистична довідка

Із 5 розділів вебсайту – «Комісія», «Діяльність і проекти», «Документи», «Громадськості», «Прес-центр» – найбільш динамічними є такі розділи: «Документи» (розміщено 425 рішень), «Діяльність і проекти»: «Засідання Комісії» (129 протоколів засідань), «Іспит на рівень володіння державною мовою» (в актуальному стані підтримується перелік іспитових локацій); «Громадськості» (постійно оновлюється підрозділ «Запитання-відповіді» (22 теми) та «Прес-центр» (новини, анонси, оновлюється фотогалерея). У розділі «Діяльність і проекти» постійно оновлюється підрозділ «Іспит», щомісяця оновлюється підрозділ

«Перелік центрів іспитування». Регулярно розробляються та поширюються інтерактивні матеріали (інфографіка) з роз'ясненнями процедури проведення іспитів на рівень володіння державною мовою.

Telegram-канал Комісії має 5160 підписників, загальна кількість переглядів – 46 тис., у середньому за місяць – 3,5 тис. переглядів. Facebook-сторінка Комісії має 15 тис. підписників, із них чоловіків – 25%, жінок – 75%; загальна кількість переглядів – 300 тис.; у середньому за місяць – 25 тис. переглядів. Створено Youtube-канал Комісії, розміщено 2 відеоролики.

Кількість переглядів новин – 154 050.

Середня кількість переглядів кожної публікації – 1051; середня кількість повідомлень за місяць – 7; найменша кількість публікацій: березень – 0, квітень – 4, серпень – 5; найбільша кількість публікацій: травень – 12, червень – 12, вересень – 9, листопад – 13.

Найбільшу кількість переглядів мають такі публікації: 1) як зареєструватися на іспит – 84 156; 2) щомісячні повідомлення про відкриття реєстрації на іспит – більше 1000 кожна; 3) вільні місця на іспитових майданчиках – від 200 до 400 переглядів; 4) решта публікацій – від 100 до 300 переглядів. Найменша кількість переглядів – привітання з нагоди знаменних дат і подій (від 40 до 60 переглядів).

6. Звернення громадян

Відповідно до вимог Закону України «Про звернення громадян» Комісія опрацьовує звернення громадян через канали зв'язку: електронні скриньки info@mova.gov.ua та support@mova.gov.ua; офіційні сторінки Комісії в соціальних мережах. У зв'язку з воєнним станом в Україні кількість звернень громадян України скоротилась, зокрема за рахунок зменшення кількості претендентів на складання іспитів на рівень володіння державною мовою через необов'язковість підтвердження рівня володіння державною мовою під час вступу на посади державної служби в період дії воєнного стану; більшість заявників влаштовували результати складених ними іспитів на рівень володіння державною мовою.

Упродовж 2022 року надійшло 746 звернень. Найбільш поширеними питаннями, із якими звертались громадяни, є: реєстрація на іспит (перенесення, скасування заяви на іспит, повторна реєстрація, пов'язана з форс-мажорними обставинами: повітряна тривога, відсутність електроенергії, інтернету тощо); оскарження результатів іспиту; технічні та процедурні проблеми під час складання іспиту (пов'язані з форс-мажорними обставинами); розширення мережі іспитових майданчиків; особливості складання іспитів під час дії воєнного стану; звернення щодо стандартів державної мови та норм українського правопису. Комісія

вчасно надала відповіді на всі звернення, заяви, скарги громадян України, що надійшли за звітний період.

Порядок роботи зі зверненнями громадян та особистого прийому громадян у Національній комісії зі стандартів державної мови, затверджений рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 18 листопада 2022 року №371, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16 січня 2023 року № 87/39143.

7. Опрацювання законів та інших документів

Члени Комісії протягом 2022 року опрацювали проєкт Закону про внесення змін до Законів України «Про громадянство України» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо умов прийняття до громадянства України, проєкт Закону України «Про географічні назви» щодо деколонізації топонімії та впорядкування використання географічних назв у населених пунктах України – Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» і надали пропозиції.

8. Партнерство й взаємодія

8.1. Зустрічі й наради

У 2022 році Комісія виступила ініціатором та / або взяла участь у таких заходах: 1) міжвідомчій погоджувальній нараді щодо ролі й місця іспиту на рівень володіння державною мовою в запроваджуваному комплексному іспиті з історії України, основ Конституції України, визначення володіння державною мовою як умови прийняття громадянства України; 2) нараді з керівництвом і фахівцями Інституту української мови НАН України щодо питань українського правопису і стандартів української термінології; 3) зустрічі з керівництвом Верховної Ради України, народними депутатами України, представниками національних академій наук України, ректорами провідних університетів та Уповноваженим із захисту державної мови щодо розвитку української мови в умовах сьогодення, зокрема щодо функціонування української правничої термінології; 4) нараді з Українською лінгвістичною групою Європейського Парламенту щодо пошуку відповідників та перекладу українською мовою термінів європейського законодавства; 5) круглому столі щодо перекладу юридичних термінів, що вживаються в тексті Стамбульської конвенції; 6) нараді з дирекцією Українського центру оцінювання якості освіти щодо співпраці в питаннях підготовки авторів і рецензентів завдань для іспитів на рівень володіння державною мовою;

7) засіданні Комісії з питань координації взаємодії органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.

8.2. Партнерство й співпраця

Протягом 2022 року налагоджено співпрацю з українською лінгвістичною командою Європейського парламенту, офісом Урядового уповноваженого з питань гендерної політики, Вищою школою публічного урядування, Інститутом української мови НАН України та Інститутом українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. У липні 2022 року Комісія приєдналась до урядової комунікаційної кампанії «Embrace Ukraine. Strengthen the Union».

9. Функціонування інформаційно-комунікаційних систем і захист інформації

Упродовж 2022 року Комісія забезпечувала функціонування програмного забезпечення іспитів на рівень володіння державною мовою; електронних кабінетів учасників іспитів; реєстру державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою; створювала надійні умови для доступу учасників іспиту до кабінетів і зберігання інформації, що міститься в них.

Протягом звітної періоду налагоджено співпрацю з Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України та структурами, що йому підпорядковуються.

Підписано договір та отримано смарт-картки CryptoCard-338, що призначені для зчитування / запису інформації з контактних смарт-карт, забезпечення інтерфейсу між смарт-картою та мобільним пристроєм або комп'ютером (залежно від версії): генерація / видалення ключів і сертифікатів на смарт-карті; постановка / перевірка електронно-цифрового підпису (ЕЦП).

Підписано договір й отримано службові посвідчення з безконтактним електронним носієм.

Підписано договір на отримання SSL-сертифіката для електронного документообігу АСКОД. Сертифікат успішно встановлено.

Підписано договір на закупівлю ліцензійного антивірусного програмного забезпечення на виконання Постанови Кабінету Міністрів від 10 вересня 2003 року № 1433 «Про затвердження Порядку використання програм в органах виконавчої влади». Антивірус успішно функціонує.

Досягнуто попередніх домовленостей із ДП «Українські спеціальні системи» про послугу Резервування інформаційних ресурсів Комісії,

на виконання статті 8 Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».

Підписано договір на закупівлю ліцензійного програмного забезпечення на виконання Постанови Кабінету Міністрів від 10 вересня 2003 року № 1433 «Про затвердження Порядку використання програм в органах виконавчої влади».

10. Претензійно-позовна робота

Подано три апеляційні скарги на рішення судів першої інстанції про визнання рішення Комісії від 20 серпня 2021 року № 102 протиправним.

Опрацьовано 4 позовні заяви, які надійшли до Комісії в порядку адміністративного судочинства, у яких Комісія є відповідачем. Учасникам справи підготовлено та надіслано відзиви на позовні заяви. На зазначені відзиви було отримано відповіді, за результатами опрацювання яких підготовлено та направлено 4 заперечення на відповіді та відзиви.

Здійснено детальний аналіз стану судових процесів, у яких Комісія брала участь.

Комісія як відповідач взяла участь у судовому засіданні у справах про визнання незаконною частини постанови Уряду, що стосується правопису, згідно з яким у суді першої та апеляційної інстанції отримала рішення на свою користь.

Направлено 2 проекти нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України, 3 проекти нормативно-правових актів перебувають на погодженні в заінтересованих органах відповідно до законодавства.

Підготовлено юридичні висновки до 17 проектів актів Комісії, із них 11 нових актів прийняті Комісією без висновку юридичної служби та 3 рішення про внесення змін до раніше прийнятих рішень Комісії (за 3-ма проектами актів підготовлено юридичні висновки, проте відповідні документи ще не затверджені).

11. Робота з питань запобігання та виявлення корупції

Ужито заходи щодо виявлення конфлікту інтересів, сприяння його врегулюванню в Комісії, зокрема: направлено лист до Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) від 19 травня 2022 року № 2.7/1158/22 «Про надання роз'яснень», подано на розгляд службову записку від 23 червня 2022 року № 2.8/179-22 «Про надання роз'яснень», зафіксовано в протоколі засідання Комісії від 24 червня 2022 року № 52 інформацію щодо врегулювання конфлікту інтересів під час розгляду

питання про встановлення результатів іспиту на рівень володіння державною мовою, визначення рівня володіння державною мовою та видачу державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою члена Комісії.

Забезпечено розгляд одного повідомлення про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» щодо встановлення наявності або відсутності ознак порушень вимог Закону України «Про запобігання корупції», який було направлено до НАЗК.

Направлено лист до НАЗК від 29 липня 2022 року № 2.8/1488/22 «Про надання оцінки обставинам».

Направлено лист до НАЗК від 31 серпня 2022 року № 9/1602/22 «Повідомлення про вчинення пов'язаного з корупцією правопорушення».

Проведено антикорупційну експертизу розпорядчих документів з основної діяльності, кадрових питань Комісії: забезпечено 100 % візування проєктів наказів з основної діяльності – 58, адміністративно-господарських питань – 1, з кадрових питань (особового складу) – 197; проведено антикорупційну експертизу проєктів договорів, матеріалів для розгляду на засіданнях Комісії.

Внесено зміни до Положення про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції Національної комісії зі стандартів мови (рішення Національної комісії зі стандартів державної мови від 08 серпня 2022 року № 229).

Забезпечено внесення змін до посадової інструкції головного спеціаліста з питань запобігання та виявлення корупції Національної комісії зі стандартів державної мови відповідно до вимог Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції, затвердженого наказом НАЗК від 27 травня 2021 року № 277/21, та наказу Комісії від 21 липня 2022 року № 68-ос «Про введення в дію структури Апарату та штатного розпису Національної комісії зі стандартів державної мови на 2022 рік».

Надано роз'яснення, методичну та консультаційну допомогу з питань дотримання законодавства щодо запобігання корупції.

Направлено працівникам Комісії роз'яснення НАЗК щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» про заходи фінансового контролю в умовах воєнного стану (подання декларації, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента) та повідомлено про можливість ознайомитись із роз'ясненнями на сайті НАЗК щодо порядку заповнення та подання відповідних розділів декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (службові записки від 05 липня 2022 року № 2.8/212-22 та 14 липня 2022 року № 2.8/226-22);

ознайомлено відповідальних працівників Комісії з роз'ясненнями НАЗК (лист від 12 травня 2022 року № 461-04/11675-22) щодо проведення спеціальних перевірок до перемоги України над РФ; ознайомлено працівників Комісії під підпис із роз'ясненнями НАЗК щодо наявності / відсутності конфлікту інтересів під час реалізації повноважень з окремих питань оплати праці, які затверджені 13 червня 2022 року № 11; ознайомлено працівників Комісії з оновленими Методичними рекомендаціями щодо застосування положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції від 21 жовтня 2022 року № 13 та тестом на виявлення конфлікту інтересу (лист НАЗК від 02 листопада 2022 року № 30-12/22840-22).

Розроблено Пам'ятку «Конфлікт інтересів: треба знати!», яка містить визначення терміна *конфлікт інтересів*, його види, заходи для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, указано відповідальність за порушення норм чинного законодавства. Працівників Апарату Комісії ознайомлено під підпис (службова записка від 29 листопада 2022 року № 9/666-22); ознайомлено працівників Комісії з роз'ясненнями НАЗК від 05 грудня 2022 року № 14 щодо застосування положень Закону України «Про запобігання корупції» про дотримання обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності в умовах воєнного стану (лист НАЗК від 09 грудня 2022 року № 30-12/24727-22).

Проведено анкетування серед працівників апарату Національної комісії зі стандартів державної мови з метою виявлення колаборантів і фактів колабораційної діяльності та про результати його аналізу повідомлено Голову Національної комісії зі стандартів державної мови.

Організовано й проведено навчання з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції в частині одержання неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ним (службова записка від 08 вересня 2022 року № 9/349-22).

Розроблено «Пам'ятку працівникам Апарату Комісії щодо етичної поведінки у Комісії» (Протокол апаратної наради з питань діяльності Комісії від 25 листопада 2022 року № 13).

Затверджено Звіт з Антикорупційної програми Комісії на 2021– 2023 роки за II півріччя 2021 року (рішення Комісії від 20 грудня 2022 року № 403).

На офіційному вебсайті Комісії в розділі «Діяльність і проекти» → «Протидія та виявлення корупції» → «Повідомити про корупцію» оновлена інформація щодо можливості повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, вчинених

працівниками Апарату Комісії, де зазначено телефон та електронну пошту для цих повідомлень.

Новопризначених і чинних працівників Комісії, які мають намір звільнитися, ознайомлено з вимогами Закону України «Про запобігання корупції» (інформацію зафіксовано в Особових картках державних службовців).

12. Робота з питань внутрішнього аудиту

Важливим і дієвим інструментом державного управління, що дає змогу досягти підвищення використання державних ресурсів, яке має вирішальне значення для економічного розвитку України, є державний фінансовий внутрішній контроль, зокрема один із його складників – внутрішній аудит.

Отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС передбачає серед іншого й виконання українською стороною низки завдань і заходів на шляху до повноцінного вступу в ЄС, при цьому невід'ємним складником таких завдань залишається й подальший розвиток функції внутрішнього аудиту, а також упровадження найкращих практик ЄС у цій сфері.

В умовах воєнного стану як особливого правового режиму, який було введено з 24 лютого 2022 року на території України нормами чинного законодавства, на перший план вийшли ризики, пов'язані з відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень, а також ризики, пов'язані із забезпеченням безперервності діяльності, фізичної безпеки персоналу, збереження активів. Очевидно, що в такій ситуації служби внутрішнього аудиту перейшли на короткострокове планування та виконання позапланових завдань.

Упродовж 2022 року в Комісії проведено позаплановий внутрішній аудит з оцінки ефективності виконання Сектором управління персоналом Національної комісії зі стандартів державної мови завдання щодо документального оформлення проходження державної служби за період із 06 листопада 2019 року до 03 травня 2022 року (далі – аудит).

Програмою проведення внутрішнього аудиту було визначено:

цілі аудиту – надання оцінки ефективності виконання Сектором управління персоналом Національної комісії зі стандартів державної мови завдання щодо документального оформлення проходження державної служби за період із 06 листопада 2019 року до 03 травня 2022 року;

об'єкт аудиту – робота, пов'язана з документальним оформленням проходження державної служби в Комісії за період із 06 листопада 2019 року до 03 травня 2022 року;

обсяг аудиторських прийомів – вивчення, спостереження, опитування, підтвердження, аналітичний огляд у межах досліджених питань;

питання, що підлягають дослідженню.

Під час проведення аудиту було досліджено такий чинник ризику, як плинність кадрів, звільнення.

За результатами проведеного позапланового аудиту сформовано 10 (десять) рекомендацій щодо усунення та недопущення в подальшому порушень та недоліків, виявлених за результатами проведеного позапланового внутрішнього аудиту (із загальної кількості рекомендацій: 8 виконано повністю з досягненням результатів; 2 виконано частково з об'єктивних причин (повне виконання заплановано на 2023 рік).

Визначено ризикові сфери та встановлено пріоритетні об'єкти внутрішнього аудиту, які досліджуватимуться протягом трирічного планового періоду, за результатами оцінки та аналізу пропозицій щодо проблемних питань та ризиків, які впливають на виконання і досягнення цілей діяльності Комісії, наданих під час інтерв'ювання відповідальними за діяльність особами.

Відповідно до змін, що відбулися в законодавчому полі внутрішнього аудиту, та на підставі ризик-орієнтованого планування розроблено План діяльності з внутрішнього аудиту Національної комісії зі стандартів державної мови на 2023 – 2025 роки, затверджений Головою Комісії 27 грудня 2022 року.

ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА ДИСЦИПЛІНА

Інформація про використання коштів державного бюджету

Відповідно до Закону України «Про державний бюджет України на 2022 рік» та з урахуванням змін до розпису Держбюджету для Комісії за бюджетною програмою по КПКВК 2207010 «Керівництво та управління у сфері стандартів державної мови» за загальним фондом передбачено бюджетні призначення в обсязі 41 113,4 тис. грн. (з урахуванням змін відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 року № 245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» та постанови Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2022 № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету»).

Бюджетні асигнування за загальним фондом (2021 – 2022 роки)

Найменування статей видатків	Затверджено, тис. грн		Використано, тис. грн	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік
Заробітна плата та нарахування на оплату праці	13 344,0	12 739,8	13 316,6	12 651,8
Придбання товарів, послуг (крім комунальних)	10 618,4	27 986,0	8 541,7	6 828,6
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	101,5	374,1	92,4	373,3
Інші поточні видатки	15,0	13,5	7,4	7,6
Всього	24 078,9	41 113,4	21 958,1	19 861,3

Кошти бюджетної програми за КПКВК 2207010 «Керівництво та управління у сфері стандартів державної мови» в 2022 році спрямовано на оплату праці працівників Комісії, оплату комунальних послуг та енергоносіїв, утримання будівлі, на збереження та розвиток державної мови, проведення іспитів на рівень володіння державною мовою, забезпечення діяльності Комісії, створення належних умов роботи та заходи з кібербезпеки з метою легалізації програмного забезпечення Комісії.

У 2022 році відсоток виконання кошторису склав 48,8 % від річних кошторисних призначень, у 2021 році – 91,2%.

Невикористання коштів за 2022 рік здебільшого пов'язано з:

- воєнним станом в Україні, зокрема, прийнято рішення оптимізувати видатки на утримання НКСДМ за рахунок економії внаслідок проведення

процедур закупівлі у зв'язку з переведенням працівників НКСДМ на дистанційну роботу;

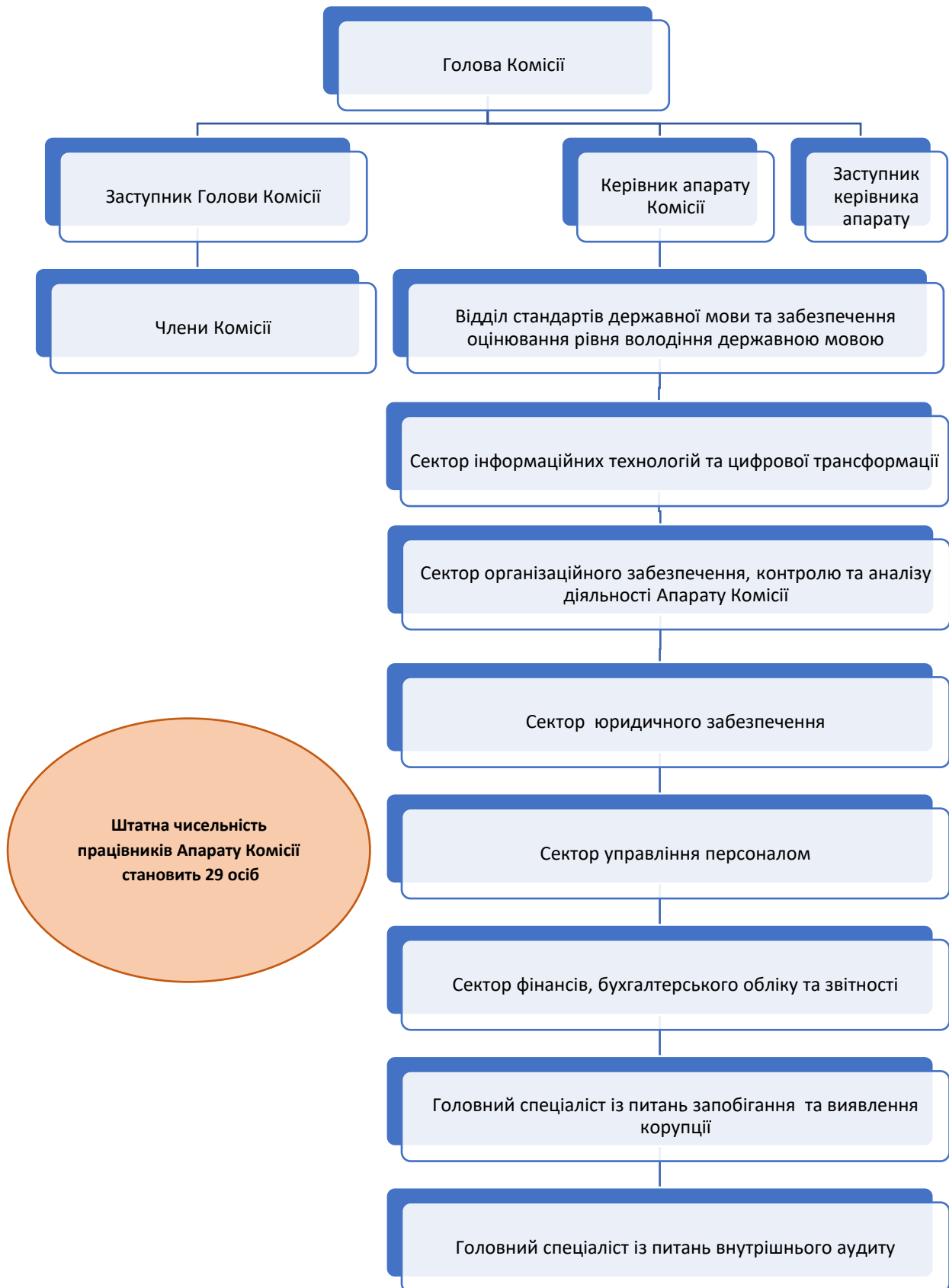
- зменшенням кількості претендентів для складання іспиту на рівень володіння державною мовою через необов'язковість підтвердження рівня володіння державною мовою для осіб, які претендують на зайняття посад державної служби, на період дії воєнного стану. Крім того, частина спеціально уповноважених установ припинила свою діяльність з організації проведення та/або перевірки результатів іспитів на рівень володіння державною мовою у зв'язку з веденням військових дій;

- відсутністю деяких статей запланованих видатків у переліку для здійснення платежів відповідно до пункту 19 Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 року № 590;

- у зв'язку зі зняттям капітальних видатків відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 року № 245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету».

УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

Структура Апарату Комісії

Програма управління залученості Комісії на 2022–2023 роки

Мета:

залучення висококваліфікованих фахівців, упровадження сучасних технологій управління персоналом, створення умов для розвитку людського потенціалу, професійний розвиток кадрів.

Завдання:

- укомплектувати Комісію мотивованими працівниками, застосовуючи процес онбордингу;
- запровадити процес управління ефективністю;
- систематизувати навчання та розвиток персоналу;
- підвищити рівень залученості персоналу.

Місія:

створити ефективну, продуктивну, безпечну та здорову робочу атмосферу, підвищивши рівень залученості персоналу, у результаті чого кожен працівник відчуватиме себе частиною єдиної команди.

Прогнозований результат:

працівники апарату Комісії – висококваліфіковані та мотивовані спеціалісти, які прагнуть робити свій внесок у діяльність та розвиток Комісії, проявляють ініціативу та несуть відповідальність за власні дії для досягнення цілей Комісії.

Цінності персоналу Комісії:

- системність роботи;
- націленість на результат;
- командна робота;
- кваліфіковані співробітники;
- тайм-менеджмент;
- творче мислення та креативність;
- стресостійкість;
- підтримка та відчуття ситуації;
- конструктивний підхід до вирішення проблем;
- мотивація;
- лідерство;
- людяність.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

Розроблено та затверджено Місію та Стратегічні цілі Національної комісії зі стандартів державної мови на 2023 – 2025 роки (рішення Комісії від 30 серпня 2022 року № 264).

Місія Комісії: *збереження та розвиток державної мови через встановлення стандартів державної мови і методів перевіряння рівня володіння державною мовою.*

Стратегічні цілі та стратегічні пріоритети Комісії на 2023–2025 роки

Стратегічна ціль 1. Реалізація державної мовної політики	
Пріоритет 1	Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах перебування.
Пріоритет 2	Створення цілісної системи взаємодії законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, засобів масової інформації у впровадженні стандартів державної мови.
Пріоритет 3	Забезпечення підтримки та популяризації української мови за кордоном, зокрема промоція української мови в офіційних структурах Європейського Союзу в рамках інтеграції України до європейського простору.
Пріоритет 4	Запровадження Державної системи сертифікації з української мови як іноземної на підставі затверджених вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною A1–C2 (відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання) для осіб, які виявили бажання вивчати українську мову.
Стратегічна ціль 2. Реалізація стандартів державної мови	
Пріоритет 1	Розроблення процедури напрацювання й затвердження стандартів державної мови.
Пріоритет 2	Приведення у відповідність до стандартів державної мови нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України.
Стратегічна ціль 3. Проведення якісних та надійних іспитів на визначення рівня володіння державною мовою	
Пріоритет 1	Удосконалення процедури проведення іспитів на визначення рівня володіння державною мовою для всіх його учасників.

Стратегічна ціль 4. Створення Національного електронного корпусу української мови.	
Пріоритет 1	Розроблення Плану створення Національного електронного корпусу української мови.
Пріоритет 2	Створення консорціуму організацій – учасників проекту «Національний електронний корпус української мови».
Пріоритет 3	Створення електронного сховища даних для матеріалів Національного електронного корпусу української мови та написання програмного забезпечення для роботи зі сховищем даних (наповнення, пошук, систематизація, аналіз тощо).
Стратегічна ціль 5. Формування кваліфікованої, ефективної та вмотивованої команди	
Пріоритет 1	Формування корпоративної культури.
Пріоритет 2	Оптимізація організаційної структури.

Відповідно до визначених цілей і пріоритетів розпрацьовано й затверджено Стратегічний план Національної комісії зі стандартів державної мови на 2023–2025 роки (рішення Комісії від 27 вересня 2022 року № 297).

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ ЗІ СТАНДАРТІВ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ

провулок Несторівський , 4,
м. Київ, Україна,
info@mova.gov.ua